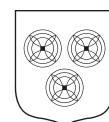

Riktlinje för Konst

**ORSA
KOMMUN**

Orsa kommuns styrdokument

Nivå	Riktningssdokument	Ramdokument
Översiktlig	Strategi <i>avgörande vägval för att nå målen för Orsa kommun</i>	Policy <i>Orsa kommuns hållning</i>
Allmän	Program <i>verksamheter och metoder i riktning mot målen</i>	Riktlinjer <i>rekommenderade sätt att agera</i>
Detaljerad	Handlingsplan <i>aktiviteter, tidsram och ansvar</i>	Regler <i>absoluta gränser och ska-krav</i>

Ur kommunens Riktlinje för styrdokument, vad är en riktlinje?

Riktlinjen ger ett konkret stöd för ett visst handlande och anger till exempel rekommendationer för hur en policy ska uppnås. Riktlinjen utformas för en viss verksamhet och kan betraktas som en allmänt hållen handbok. Riktlinjen lämnar ett visst utrymme för handläggaren att själv utforma detaljerna i åtgärderna.

Riktlinjen ska ge konkret stöd för hur den befintliga verksamheten ska genomföras. Riktlinjen kan lägga ett golv för vilken nivå som verksamheten ska uppnå, ofta också ett tak för vilken service som bör erbjudas. Riktlinjen kan också vara inriktade på metod och rekommendera vissa tillvägagångssätt.

Beslutad av: Kommunstyrelsen

Datum för beslut: 2024-12-16 § 189

Dokumentet gäller för: Samtliga verksamheter inom Orsa kommun

För revidering ansvarar: Sektor kultur och fritid

Datum för revidering:

Diarienummer: 2024/496

Revideringsintervall: Vart 4:e år

Innehåll

Syfte med riktlinjen.....	4
Ekonomi	4
Fast konst	4
Konstrådet.....	4
Lös konst.....	5
Inköp av lös konst	5
Underhåll	5
Tillgänglighet	5
Avtal vid nyinköp.....	5
Organisation och ansvar.....	6
Kommunstyrelsen	6
Verksamhet / OLAB	6
Kultursamordnare.....	6
Konstråd.....	6
Gata, Park.....	6
Ordlista	7

Syfte med riktlinjen

Orsa kommun arbetar för att uppnå en *omsorgsfullt gestaltad livsmiljö* för invånare och besökare och värnar den *fria konsten* som en del av det öppna och demokratiska samhället i enlighet med de nationella kulturpolitiska målen.

Konst placeras i offentliga miljöer och i lokaler med kommunal verksamhet så att Orsas invånare har möjlighet att möta och uppleva konst i sin vardag. Den ska medverka till att skapa tillfällen till möten mellan människor samt stimulera och bidra till välbefinnande och reflektion. Konsten kan också bidra till en attraktiv miljö som gynnar invånare, besökare och näringsliv.

Denna riktlinje förtydligar hur Orsa kommunen realiserar sitt övergripande förhållningssätt till konst i *Policy för konst* och syftar till att specificera hur kommunen tillämpar *enprocentregeln* vid offentlig om- eller nybyggnation samt hur den kommunala konstsamlingen hanteras.

Ekonomi

Inför en om- eller nybyggnation ska en tidig dialog ske kring om projektet är av sådan art att konstnärlig gestaltning är aktuell. Vid en större om- eller nybyggnation av lokaler med kommunal verksamhet eller på offentlig plats bör 1 procent av investeringsbudgeten avsättas för ändamålet. Medlen ska finansiera hela processen, inklusive konstnärsarvode, produktion och installation av gestaltningen. Årliga medel avsätts för inköp av lös konst till kommunens konstsamling, med möjlighet att vissa år satsa mer eller mindre, beroende på behov och förutsättningar.

Fast konst

Avser konst som är en del av eller sitter fast i om- eller nybyggnationen på ett sätt som gör att den inte går att flytta. Fast konst ägs och förvaltas av fastighetsägaren och följer med vid eventuell försäljning av fastigheten.

Konstrådet

Ett konstråd sätts samman vid varje om- eller nybyggnation där medel avsätts för konstnärlig gestaltning. Det ska bestå av minst tre personer, en sakkunnig inom konst och /eller samhällsplanering, en tjänsteperson från kulturenheten och en tjänsteperson från OLAB. Om möjligt ska även personal, elever eller boende i den verksamhet bygget gäller delta i konstrådets arbete. Konstrådets uppgift är att skapa förutsättningar för en konstnärlig gestaltning som:

- förhöjer byggnadens eller platsens estetiska kvalitéer
- ökar känslan av trygghet och tillhörighet.

Konstrådet tar fram ett *konstprogram* för aktuell om- eller nybyggnation som specificerar ytor och platser för konsten och eventuella behov och teman för den konstnärliga gestaltningen. Konstprogrammet ska fungera som underlag vid utlysningar och tilldelningar av skissuppdrag. Val av tillvägagångssätt för utlysning och urval görs av konstrådet beroende på projektets karaktär och storlek. Upphandling av konstnärer till gestaltungsuppdrag genomförs alltid i enlighet med LOU. Konstrådet väljer konstnär och tilldelar gestaltungsuppdraget. Kultursamordnaren sammankallar och leder konstrådet arbete samt stämmer av budget och tidsplan med konstnären under processens gång.

Lös konst

Lös konst är tavlor, skulpturer eller andra föremål som är praktiskt möjliga att flytta eller hänga om. All lös konst tillhör Orsa kommuns konstsamling och förses vid nyinköp med ett OKB-nummer och noteras i det digitala konstarkivet.

Inköp av lös konst

Medel för inköp av lös konst avsätts årligen. Kultursamordnarens uppgift är att ta fram en plan för vilka verksamheter som ska förses med konst under året, göra ett urval, köpa in och placera konsten. Medlen för inköp av lös konst ska även täcka eventuella kostnader för att kunna placera konstverket som exempelvis inramning och installation. Förutom de övergripande syftena med konstnärlig gestaltning enligt de nationella kulturpolitiska målen ska inköpen av lös konst:

- företrädesvis göras från samtida, nu levande, professionella konstnärer
- främja en konstsamling med en bredd av olika konstnärer, konstnärliga discipliner och uttryck.

Underhåll

Kommunens kultursamordnare tar fram instruktioner för skötsel och underhåll av ny konstnärlig gestaltning (fast konst) tillsammans med konstnären och aktuell verksamhet/ägare och överlämnar till aktuell verksamhet/ägare. Kulturenheten har ansvar för att inventera och underhålla konstsamlingen (lös konst). Personal ute i verksamheterna ska meddela denne om något verk saknas, behöver lagas eller flyttas, eller önskas byta ut. Det är inte tillåtet att plocka ned eller hänga om konst utan kultursamordnarens vetskap. Alla omplaceringar, lagningar eller avyttringar görs av kulturenheten och noteras i kommunens digitala konstarkiv. Kulturenheten har även ansvar för att en underhållsplan för kommunens konst i offentlig miljö upprättas och följs.

Tillgänglighet

Den offentliga konsten tillhör invånarna och besökare i Orsa kommun. Konsten ska därför så snart som möjligt placeras i någon av kommunens verksamheter och tillgängliggöras med verkskyltar och, om möjligt, pedagogisk verksamhet som exempelvis invigning, konstvandringar eller trycksaker. Orsa kommun främjar en "aktiv konstsamling" som förnyas, visas i utställningar och cirkulerar mellan kommunens verksamheter.

Avtal vid nyinköp

Hur Orsa kommun kan ställa ut och publicera bilder av inköpta konstverk avtalas med konstnären i samband med köp.

Organisation och ansvar

Kommunstyrelsen

- Beslutar om investeringen till konstnärlig gestaltning vid större om- eller nybyggnation av lokaler för kommunal verksamhet eller på offentlig plats.

Verksamhet / OLAB

Medverkande i processen kan variera beroende på projektets inriktning.

- Meddelar Kultursamordnaren redan i planeringsstadiet att en ny om- eller nybyggnation är på gång samt tar den konstnärliga gestaltningen i beaktan redan i förstudien.
- Deltar med en tjänsteperson i konstrådet.

Kultursamordnare

- Sammankallar och leder konstrådet arbete.
- Ansvarar för kommunens konstsamling (lös konst och konstverk i offentliga miljö i kommunens ägo), det vill säga placering, inventering, underhåll.
- Väljer årligen ut verksamheter eller platser som ska förse med konstnärlig gestaltning i form av lös konst, tar fram förslag på inköp och verkställer inköp.
- Tar fram underlag för underhåll av ny offentlig konst tillsammans med konstnären, och OLAB/Gata Park.

Konstråd

- Tar fram konstprogram och upphandlingsunderlag för aktuella om- och nybyggnationer.
- Fungerar som jury vid val av konstnärer och utlysningar av gestaltungsopdrag.

Gata, Park

- Ansvarar för underhåll och skötsel av konstverk i offentlig miljö som ägs av Orsa kommun enligt underhållsplan framtaget av kommunens kultursamordnare i samråd med konstnären och Gata, park.

Ordlista

Enprocentregeln

Med *enprocentregeln* avser man en ekonomisk princip för investeringar som innebär att en procent av budgeten vid ny-, om- och tillbyggnationer av fastigheter, infrastruktur och offentliga miljöer investeras i konstnärlig gestaltning.

Fast konst

Avser konst som är en del av eller sitter fast i om- eller nybyggnationen på ett sätt som gör att den inte går att flytta. Byggnadsintegrerad konst ägs och förvaltas av fastighetsägaren och följer med vid eventuell försäljning av fastigheten.

Lös konst

Med *lös konst* avses tavlor, skulpturer eller andra föremål som är praktiskt möjliga att flytta eller hänga om.

Konstnärlig gestaltning

En konstnärlig gestaltning har en professionell konstnär som upphovsperson. Det avser inte möblemang, mattor, gardiner, trädgård och eller arkitektur. En konstnär kan dock komma med ett förslag på ett upphandlingsunderlag som tangerar eller integrerar exempelvis trädgårdsdesign, arkitektur, inredningsarkitektur eller hantverk.

Konstprogram

Ett konstprogram är det underlag som tas fram av konstrådet vid varje större om- eller nybyggnation för att specificera de platser, ytor eller väggar om ska förses med konstverk samt eventuella önskemål om tema.

Armlängds avstånd och den fria konsten

Begreppet *armlängds avstånd* formulerades av nationalekonomen John Maynard Keynes efter andra världskriget. Han ställde sig frågan om hur ett system skulle utformas så att staten kan stödja kulturen utan att den används i propagandasyfte. Enligt principen om armlängds avstånd beslutar kommunens politiker om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar och överlåter konstnärlig gestaltning, samt konstnärliga och kvalitativa bedömningar åt professionen. Armlängds avstånd är därmed ett viktigt skydd för den *fria konsten*. Enligt Sveriges grundlag ska vi ha frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor.

